

Svar på skriftligt spörsmål SSS 227/2024 rd

Svar på skriftligt spörsmål om Livsmedelsverkets verksamhetsbetingelser i fråga om utbetalningar av stöd

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 227/2024 rd undertecknat av riksdagsledamot Markku Siponen /cent m.fl.:

Hur ämnar regeringen trygga Livsmedelsverkets verksamhetsbetingelser,

hur ämnar regeringen säkerställa att uppsägningar och permitteringar av nästan hela personalen inte orsakar fördröjningar i utbetalningar av stödet till jordbrukarna,

hur säkerställer regeringen att Livsmedelsverkets uppsägningar och permitteringar inte leder till att utbetalningsdagarna för jordbruksstöden senareläggs och

borde besparingarna inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde ha sökts snarare inom ministeriets förvaltning än inom Livsmedelsverket, som är viktigt med tanke på jordbrukarna?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Livsmedelsverkets ekonomiska situation har varit utmanande redan en längre tid. Bakom Livsmedelsverkets svaga ekonomiska situation ligger delvis den kraftiga ökningen av utgifterna som beror på faktorer utanför ämbetsverket och som ämbetsverket knappast alls kan påverka med egna åtgärder. Dessa utgifter är i huvudsak av permanent karaktär och beror i synnerhet på de ökade underhållsutgifterna för Livsmedelsverkets informationssystem samt på de nya eller skärpta kraven i EU-lagstiftningen under CAP-planeringsperioden 2023–2027. Enbart upprätthållandet av satellitövervakningssystemet (monitorering) medför betydande tilläggskostnader. Även till exempel kostnadsmotsvarigheten för ämbetsverkets prestationer har släpat efter i flera år.

Livsmedelsverket svarar för utvecklingen och upprätthållandet av de informationssystem som behövs vid skötseln av uppgifter inom jordbruket och landsbygdsutvecklingen samt miljö- och hälsoskyddet. De informationssystem som Livsmedelsverket utvecklar och upprätthåller används av såväl kunderna som till exempel social- och hälsovårdsministeriet, Ålands landskapsförvaltning, kommunerna, regionförvaltningsverken, NTM-centralerna, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) och Leader-grupperna.

Nytan och kostnadsbesparingarna som föranleds av utvecklingen och användningen av Livsmedelsverkets e-tjänster hänför sig dock i huvudsak till dem som använder informationssystemen och till andra myndigheter än Livsmedelsverket. Kostnaderna för underhållet av informationssystemen uppgår år 2024 till cirka 11 miljoner euro, vilket är 5 miljoner euro mer än när Livsmedelsverket inledde sin verksamhet 2019. Kostnaderna beräknas öka ytterligare under de närmaste åren. Kostnaderna för underhållet av Livsmedelsverkets informationssystem ökar på grund av den allt större informationssystemhelheten med e-tjänster samt kraven på lagstiftningen, verkställandet av den, interoperabiliteten, den tekniska utvecklingen, tillgängligheten och informationssäkerheten samt den höjningen av den allmänna kostnadsnivån.

Ämbetsverket har under sin tid flera gånger fått tilläggsfinansiering i huvudsak av engångskaraktär. Den senaste var finansieringen för stärkande av verksamheten från och med 2024 som beslutades under de senaste budgetförhandlingarna hösten 2023. Dessutom har Livsmedelsverket fått betydande tilläggsfinansiering utanför ämbetsverkets basram för projekt för utveckling av informationssystem i form av finansministeriets produktivitetsfinansiering och tekniskt stöd för landsbygdsprogrammet och CAP-planen. Utan dessa utvecklingsfinansieringar skulle ämbetsverket inte ha kunnat genomföra de informationssystemreformer som bytet av EU:s finansieringsperiod krävde.

Det produktivetsprogram för statsförvaltningen som beslutades i samband med regeringsförhandlingarna gäller också Livsmedelsverket. Nedskränningen av verksamhetsanslagen påverkar ämbetsverkets verksamhet, men man strävar efter att minimera konsekvenserna för kunderna och säkerställa kontinuiteten i de viktigaste funktionerna och produktionen av tjänster. Det är dock sannolikt att längden av och kvaliteten på produktionen av tjänster förändras. Genom att prioritera funktionerna strävar man efter att producera de viktigaste tjänsterna så att de motsvarar kundernas behov.

I fråga om nedskränkningarna i omkostnadsanslaget bör man beakta att besparingar i omkostnadsanslagen inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde har hänfört sig minst till Livsmedelsverket och förhållandevis mer till exempel till jord- och skogsbruksministeriet. På detta sätt har man för sin del strävat efter att trygga Livsmedelsverkets kritiska uppgifter, bland annat uppgifter som utbetalande organ, inklusive utbetalning av stöd samt uppgifter i anslutning till livsmedelssäkerhet. Vid fördelningen av besparingarna vid ramförhandlingarna beaktades tidigare besparingar och kommande EU-uppgifter, och inga nya besparingar hänfördes till ämbetsverket.

Anslagsökningar av engångskaraktär, Livsmedelsverkets tidigare anpassningsåtgärder och identifierade nya sparmöjligheter har inte varit tillräckliga för att få ämbetsverkets ekonomi på en hållbar grund. Utvecklingsarbetet för att få ekonomin och verksamheten på en stabil grund måste fortsätta. Livsmedelsverket inledde samarbetsförhandlingar som avslutades den 23 maj 2024.

Ämbetsverket gav en utredning om resultatet av samarbetsförhandlingarna och deras konsekvenser för personalen den 3 juni 2024. Ämbetsverket permitterar hela sin personal i oktober-december 2024 för två veckor och kommer att säga upp högst 93 personer hösten 2024. Permitteringar kan ersättas med frivilligt byte av semesterpenning mot ledighet.

Utbetalningar av stöd till jordbrukare är en av de viktigaste prioriteringarna i Livsmedelsverkets verksamhet. Det är viktigt att permitteringarna och uppsägningarna genomförs så att de inte orsakar onödiga förseningar i stödutbetalningarna och att även ämbetsverkets övriga kritiska uppgifter kan skötas. Ämbetsverket använder sina gemensamma resurser och fördelar resurser för att genomföra betalningsplanen.

Helsingfors 25.6.2024

Jord- och skogsbruksminister Sari Essayah